

Till: Funktionsrätt Sverige, annica.nilsson@funktionsratt.se

Svenska Diabetesförbundets synpunkter på:

Rätt förutsättningar för sjukskrivning (SOU 2023:48)

Svenska Diabetesförbundet företräder personer med diabetes, i alla åldrar och alla typer av diabetes, samt dessa personers familjer och närstående som också påverkas av sjukdomen. Vi har med vår 80-åriga historia en bred erfarenhet av och kunskap om hur livet med diabetes ser ut. Vi stöttar personer med diabetes samt deras anhöriga genom hela livet i olika situationer och faser. När det gäller barn så lever drygt 8 000 med typ 1 diabetes, och ytterligare 900 barn får sjukdomen varje år.

Det beräknas finnas nära 600 000 personer med diabetes i Sverige idag, varav cirka 10 procent lever med diabetes typ 1 och runt 85-90 procent med diabetes typ 2. Diabetes är en kronisk sjukdom som personen lever med från insjuknandet och under hela livet. Sjukdomen kräver kontinuerlig uppmärksamhet och kontroll genom avancerad egenvård, varje dag året om. Samtidigt är risken stor att personer med diabetes över tid drabbas av allvarliga komplikationer och följsjukdomar. Dagligen dör 5-6 personer i Sverige där diabetes är den underliggande dödsorsaken.¹

Även psykiska besvär är vanligt förekommande bland personer med diabetes, vilket också Svenska Diabetesförbundets egna undersökningar visar. Samtidigt visar internationella studier att det finns risk för "diabetes burn out"², och den psykiska hälsan för personer med diabetes tas även upp i internationella riktlinjer för behandling av sjukdomen.³ Både den fysiska och psykiska ohälsan är central i samband med sjukskrivningar.

Generella synpunkter på utredningen

Svenska Diabetesförbundet välkomnar att det med utredningen nu tas nya steg för att få till bättre samt mer transparanta och ändamålsenliga processer runt sjukskrivningar. Det är också positivt att utredningen lämnar förslag som syftar till att främja förenklade tillvägagångssätt i samband med sjukskrivning, där det är möjligt. Området är samtidigt enormt komplext, och just därför är ambitionen att skapa ett mer enhetligt och transparent system runt sjukskrivningarna viktig för alla involverade.

Vi anser att det finns en rad viktiga förslag i utredningen som betonar att de centrala aktörerna inom området ska samarbeta om att utveckla nya metoder som rör sjukskrivning. Detta är bra och särskilt Försäkringskassan och Socialstyrelsen roller är centrala i detta avseende, varför det är positivt att dessa myndigheter tillsammans ska utveckla nya initiativ

¹ Svenska Diabetesförbundet, "Diabetes", <https://www.diabetes.se/diabetes/> [Använd: 2024-01-29]

² Clinical Practice and Epidemiology in Mental Health (2022): [Burnout Related to Diabetes Mellitus: A Critical Analysis \(clinical-practice-and-epidemiology-in-mental-health.com\)](#) [Använd: 2024-01-29]

³ Consensus Report (2021): ["The management of type 1 diabetes in adults. A consensus report by the American Diabetes Association \(ADA\) and the European Association for the Study of Diabetes \(EASD\)"](#) [Använd: 2024-01-29]

framöver när det gäller sjukskrivningar. Det bör även i fortsättningen säkerställas att patientorganisationernas kunskap och erfarenhet inom området tas tillvara.

Många personer med diabetes har i större eller mindre utsträckning komplikationer till följd av livet med en påfrestande kronisk sjukdom. I en undersökning bland medlemmarna i Svenska Diabetesförbundet från juni 2023 (3 530 besvarade enkäten) var det nära tio procent som uppgav att de under det senaste året hade varit sjukskrivna till följd av diabetes.⁴

Det är i sammanhanget viktigt att understryka att det inte bara är fysiska komplikationer och följsjukdomar, som kan bli ett resultat av livet med diabetes. Psykisk ohälsa i olika svårighetsgrader förekommer relativt ofta bland personer med diabetes. Det gäller även bland anhöriga till personer med diabetes - inte minst föräldrar till barn med diabetes.

Sistnämnda grupp får ta ett mycket stort ansvar för barnets hälsa. När Svenska Diabetesförbundet 2022 kartlade villkoren i vardagen för barn med diabetes och deras föräldrar, så visade det sig exempelvis att barnets diabetes påverkar nära nio av tio vårdnadshavares nattsömn negativt. Den störda sömnen kan påverka vårdnadshavares psykiska och fysiska hälsa negativt och leda till exempel till glömska, nedstämdhet och utmattning, vilket påverkar möjligheterna att utföra förvärvsarbete negativt.⁵

Opublicerade siffror från en ny enkätundersökning som genomfördes hösten 2023 bland vårdnadshavare till barn med diabetes bekräftar, att många i gruppen får sjukskriva sig till följd av barnets sjukdom.

Psykisk ohälsa blir som redan anförts ganska ofta en följeffekt av den påfrestning det är att leva med en kronisk potentiellt livshotande sjukdom, där en komplicerad och krävande egenvård utgör huvudbehandlingen. I en rapport från 2021 uppgav fyra av tio medlemmar i Svenska Diabetesförbundet, att de har, eller har haft, behov av psykosocialt stöd. 60 procent av de med ett aktuellt behov av stöd uppgav, att de inte får det stöd de behöver av sin vårdgivare. Unga vuxna, här definierad som personer i gruppen 18 år till 30 år, är en särskilt utsatt grupp. 40 procent i åldersspannet 18-30 år uppgav i undersökningen att de har behov av psykosocialt stöd idag, vilket är en dubbelt så stor andel som i gruppen som helhet.⁶

Psykiska besvär är förstås en komplikation i sig själv för personer med diabetes, och bör därför beaktas i samband med en eventuell sjukskrivningsprocess. Vidare kan den psykiska påfrestningen av livet med en kronisk sjukdom även medföra att det blir svårare att sköta själva diabetessjukdomen på ett adekvat sätt. Detta innebär i sin tur att risken för fysiska komplikationer ökar, vilket också kan resultera i sjukskrivning.

Johanneshov dag som ovan

Björn Ehlin
Förbundsordförande

Flemming Kristensen
Ansvarig utredning och påverkan

⁴ Svenska Diabetesförbundet (2023): "[Diabetesbarometern 2023](#)" [Använd: 2024-01-29] OBS! De redovisade siffrorna som lyfts fram här framgår inte av rapporten men kan vid behov rekvireras från oss.

⁵ Svenska Diabetesförbundet (2023): "[Med rätt stöd finns inga hinder!](#)" [Använd: 2024-01-29]

⁶ Svenska Diabetesförbundet (2021): "[Bristfällig tillgång till psykosocialt stöd i svensk diabetesvård](#)" [Använd: 2024-01-29]